

אלועטלעכע דעקלאַראַציע פֿון מענטשנרעכט

גוטגעהייסן און פּראָקלאַמירט ווי רעזאָלוציע A 217 (3) פֿון דער אַלגעמיינער פֿאַרזאַמלונג פֿון די פֿאַראײניקטע פֿעלקער, 10 דעצעמבער, 1948

הקדמה

היות ווי דער סאַמער גרונט פֿון פֿרייהייט, יושר, און שלום אויף דער גאָרער וועלט באַשטייט פֿון אָנערקענען דעם חוכיון כּבֿוד און די גלייכע און ניט־אויבערטראָגלעכע רעכט פֿון אַלע מיטגלידער פֿון דער מענטשישער משפּחה ; האָבן אָנגעוואָרפֿן אַ גרויל אויף אַלע מענטשן, און היות ווי די העכסטע האָפֿנונג פֿון די אומות העולם איז אַז די צייט זאָל אַנקומען ווען מענטשן זאָלן געניסן פֿון פֿרייהייט, אי פֿון רעדן אי פֿון גלויבן, און קיינער זאָל ניט ליידן פֿון קיין מורא אָדער ניט ,היות ווי געזעץ און יושר מוזן פֿאַרטיידיקן מענטשנרעכט, טאָמער מען וועט זיך אין נויט נעמען רעבעלירן קעגן טיראַניע און באַדריקונג,היות ווי דערמוטיקן די אָנטוועלונג פֿון פֿריינטלעכע באַציונגען צווישן לענדער איז אַן עיקר,

אונטערגעשטריכט זייער גלויבן אין גרונטלעכע מענטשנרעכט, אין דעם כּבֿוד און ווערט פֿון יעדן מענטש, און אין די גלייכע רעכט פֿון מענער און פֿרויען, און היות ווי זיי האָבן באַשלאַסן דערמוטיקן געזעלשאַפֿטלעכע פּראָגרעס און בעסערע לעבנס־שטייגערס ,היות ווי די פֿעלקער מיטגלידער האָבן געטאָן אַ נדר מיטצואַרבעטן מיט די פֿאַראײניקטע פֿעלקער און ווייטער צו דערמוטיקן אַלועטלעכע דורך־אראָן און אָפהיטן מענטשנרעכט און גרונטלעכע פֿרייהייט ,היות ווי די פֿעלקער מיטגלידער האָבן געטאָן אַ נדר מיטצואַרבעטן מיט די פֿאַראײניקטע פֿעלקער און אָפהיטן ,סי' צווישן די פֿעלקער פֿון מיטגליד־לענדער, סי' צווישן די מענטשן וואָס אונטער זייער השפּעה ,היות ווי אַלע דאָרפֿן פֿאַרשטיין דיאַ רעכט און פֿרייהייטן כּדי דער נדר זאָל מקוים ווערן,

אַט דערפֿאַר

פּראָקלאַמירט די אַלגעמינע פֿאַרזאַמלונג

די יעדער מענטש און יעדער אינסטאַנץ זאָל האָבן אלעמאָל אין זײַנען דיאַ דעקלאַראַציע, און וועט זיך מיטן ,דורך לערנען און דערציען, צו דערמוטיקן דאָס אָנערקענען פֿון די רעכט און די פֿרייהייטן, און אַז זיי זאָלן אָננעמען מיטלען, סי' נאַציאָנאַלע סי' אינשערנאַציאָנאַלע, צו פֿאַרזיכערן דאָס אַלועטלעכע אָנערקענען און אָפהיטן ,סי' צווישן די פֿעלקער פֿון מיטגליד־לענדער, סי' צווישן די מענטשן וואָס אונטער זייער השפּעה .

אַרטיקל 1

יִעדער מענטש ווערט געבוירן פֿריי און גלייך אין כּבֿוד און רעכט. יעדער ווערט באַשאַפֿן מיט פֿאַרשטאַנד און געוויסן; יעדער זאָל זיך פֿירן מיט אַ צווייטן און אַ געמיט פֿון ברודערשאַפֿט .

אַרטיקל 2

זייען געשריבן אין אַט דער דעקלאַראַציע, ניט געקוקט אויף וואָסער־ניט־איז אונטערשייד, זאָל זײַן פֿאַלק, הויטפֿאַרב, לשון, רעליגיע, פּאָליטישע אָדער אנדערע געדאַנקען, נאַציאָנאַליטעט, קולטור, פֿאַרמאָג, געבורט, אָדער וואָסער־ניט־איז אַנדערן סטאַטוס .נאָכמער, טאָר ניט זײַן קיין אונטערשייד צוליב דער פּאָליטישער, געזעציקער, אָדער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע פֿון דעם לאַנד וווּ ער וווינט, זאָל דאָס לאַנד זײַן אומאָפהענגיק, אָפהענגיק, אָדער אונטער וואָסער־ניט־איז באַגרענעצטער סווערעניטעט .

אַרטיקל 3

יעדער האָט רעכט אויף לעבן, פֿרייהייט, און פּערזענלעכער פֿאַרזיכערונג .

אַרטיקל 4

קינעם טאָר מען ניט האַלטן אין קענטששאַפֿט צו שקלאַפֿערייַ; דאָס שקלאַפֿערייַ און דער שקלאַפֿן־האַנדל זאָלן זײַן שטרענג פֿאַרבאָטן אין אַלע פֿאַרמען .

אַרטיקל 5

קינעם טאָר מען ניט פֿיניקן אָדער אויסשטעלן אויף אַ שטראָף וואָס זאָל זײַן אוממענטשלעך, אַהזווירותדיק, אָדער דעגראַדירנדיק .

אַרטיקל 6

יעדער האָט אַמעטום דאָס רעכט אויף דעם, מען זאָל אים אָנערקענען ווי אַ מענטש לויטן געזעץ .

אַרטיקל 7

זײַנען גלייך לויטן געזעץ, און עס קומט אַלע, אָן אונטערשייד, גלייכע שוץ לויטן געזעץ. אַלע זײַנען באַרעכטיקט אויף אַ גלייכער שוץ קעגן וואָסער־ניט־איז דיסקרימינאַציע וואָס זאָל ברעכן דיַאַ דעקלאַראַציע און קעגן אויפֿרייצונג אויף אַזא דיסקרימינאַציע .

אַרטיקל 8

יעדער האָט דאָס רעכט אויף צו ווענדן זיך צו די געהערדיקע נאַציאָנאַלע געריכטן צוליב וואָסער־ניט־איז אַקטן וואָס האָבן אים אָפּגעזאַגט די גרונטלעכע רעכט וואָס זײַנען אים באַוויליקט לויט דער קאָנסטיטוציע צו געזעץ .

אַרטיקל 9

קינעם טאָר מען ניט אַרביטראַריש אַרעסטירן, האַלטן אין געפֿענגעניש, אָדער פֿאַרשיקן פֿון זײַן לאַנד .

אַרטיקל 10

ולער גלייכקייט, אויף אַ יושרדיקן, עפֿענטלעכן פֿאַרהער פֿון אַן אומאָפהענגיקן, אומפּאַרטייִשן געריכט ביים גערעכנט ווערן זײַנע רעכט און פֿאַראַנטוואָרטלעכקייטן, און ווען מען באַטראַכט וואָסער־ניט־איז קרימינעלע באַשולדיקונג וואָס ווערט אים פֿאַררואָרפֿן .

אַרטיקל 11

יעדער וואָס מען באַשולדיקט אין אַ פֿאַרברעכן האָט אַ רעכט אויף דעם וואָס מען זאָל אים דן זײַן לכּף זכות ביז מען וועט אים געפֿינען שולדיק לויטן געזעץ אין אַן עפֿענטלעכן פּראָצעס אויף וועלכן ער האָט אַלע נייטיקע גראַנטיעס אויף זײַן פֿאַרטיידיקונג וואָס מען האָט ניט גערעכנט פֿאַר קיין נאַציאָנאַלן צו אינטערנאַציאָנאַלן איבערשפּרייז ווען מיאיז עס באַטאָנען .מען טאָר אויך ניט אַרױפֿלייגן קיין גרעסערע שטראָף איידער די, וואָס איז געווען גילטיק דער צייט ווען מע איז באַטאָנען דעם איבערשפּרייז .

אַרטיקל 12

קינעם טאָר מען ניט שטערן די פּריוואַטקייט, די משפּחה, די הויס, אָדער די קאַרענטאַנדענץ . קיינעמס כּבֿוד צו שם טאָר מען ניט אַטאַקירן . יעדער האָט אַ רעכט אויף דער שוץ פֿון געזעץ קעגן אַזעלכע שטערענישן אָדער אַטאַקעס .

אַרטיקל 13

יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿרייהייט פֿון באַוועגונג און וווינאַרט צווישן די גרענעצן פֿון יעדער מלוכה .

יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿאַרלאָזן וואָסער־ניט־איז לאַנד, אַרײַנגערעכנט זײַן אייגן לאַנד, און זיך צוריקקערן אין זײַן אייגן לאַנד .

אַרטיקל 14

יעדער האָט אַ רעכט אויף בעטן און זיך אויסניצן מיט אַזיל פֿון פֿאַרפֿאָלגונג אין אויסלאַנד .

דאָס דאָזיקע רעכט איז ניט גילטיק אין פֿאַל פֿון פּראָקורירונגען וואָס קומען לעגטיים אַרויס פֿון ניט־פּאָליטישע פֿאַרברעכנס, אָדער פֿון אַקטן וואָס זײַנען אַקעגן די צילן און פּרינציפּן פֿון די פֿאַראײניקטע פֿעלקער .

אַרטיקל 15

יעדער האָט אַ רעכט אויף אַ נאַציאָנאַליטעט .

מען טאָר ניט צונעמען בײַ קינעם זײַן נאַציאָנאַליטעט אָדער אַפּזאָגן דאָס רעכט איבערצובײַטן זײַן נאַציאָנאַליטעט .

אַרטיקל 16

פֿאַלק, נאַציאָנאַליטעט, אָדער רעליגיע, האָבן אַ רעכט אויף מאַך־אורױניב לעבן און אויפֿהאַדעווען אַ משפּחה. זיי זײַנען באַרעכטיקט אויף גלייכע רעכט בנוגע מאַך־אורױיב־לעבן, בשעת זיי זײַנען מאן און ווייב, און ביים צעשיידן זיך פֿון דער זיוועגשאַפֿט .בלויז מיט דער פֿרייער און פֿולער הסכמה פֿון חתן און כלה קען מען אַרײַן אין זיוועגשאַפֿט .

די משפּחה איז דאָס נאַטירקלעכע און גרונטלעכע איינס פֿון דער געזעלשאַפֿט און איז באַרעכטיקט אויף שוץ דורך דער געזעלשאַפֿט און דורך דער מלוכה .

אַרטיקל 17

יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿאַרמאָגן האַב־און־גוטס, אי אַליינס אי אין שותפֿות מיט אַנדערע .

פֿון קיינעם טאָר מען ניט אַרביטראַריש אַוועקנעמען זײַן האַב־און־גוטס .

אַרטיקל 18

יעכט נעמט אויך אַרײַן די פֿרייהייט אויף איבערכײַטן רעליגיע און גלויבן און די פֿרייהייט, אָדער אַליין אָדער בשותפֿות מיט אַנדערע, אָדער עפֿענטלעך אָדער ביחידות, אַרויסווייזן די רעליגיע אָדער גלויבן דורך לערנען, פּראָטיקט, תפילה, און אפֿריכטונגען .

אַרטיקל 19

אַט אַ רעכט אויף פֿרייהייט פֿון מיינונג און זיך אויסדריקן . דאָס רעכט נעמט אַרײַן פֿרייהייט צו האָבן מיינונגען אָן שטערונגען און צו זוכן, באַקומען, און איבערגעבן אינפֿאַרמאַציע און געדאַנקען דורך וואָסער־ניט־איז מעדיום, ניט געקוקט אויף לאַנד־גרענעצן .

אַרטיקל 20

יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿרייהייט פֿון פֿרידלעכער פֿאַרזאַמלונג און פֿאַראייניקונג .

קינעם טאָר מען ניט צווינגן צו ווערן אַ מיטגליד פֿון וואָסער־ניט־איז פֿאַרבאַנד .

אַרטיקל 21

יעדער האָט אַ רעכט אויף אָנטייל נעמען אין דער רעגירונג פֿון זײַן לאַנד, אָדער דירעקט אָדער דורך פֿריי אױסגעקליבענע רעפּרעזענטאַנטן .

יעדער האָט אַ רעכט און גלייכן צוטויט צו די איינאָדרונגען און אינסטאַנצן פֿון זײַן לאַנד .

רעגירונג. אַט דער ווילן זאָל זײַן אויסגעדריקט דורך פעריאָדישע און אמתדיקע וואָלן אין וועלכע עס זאָל זײַן אַן אוניווערסאַלע שטימערעכט, און וועלכע דאַרפֿן געהאָלטן ווערן דורך געהיימישן שטימען אָדער גלייכווערטיקע פּראָצעדורן פֿון פֿרייער אָפּשטימונג

אַרטיקל 22

מקיים זײַן, דורך נאַציאָנאַלער באַמיונג און אינטערנאַציאָנאַלער מיטאַרבעט, און לויט דער אָרגאַניזירונג און די רעסורסן פֿון יעדער מלוכה, די רעכט, אי עקאָנאָמישע, אי געזעלשאַפֿטלעכע, אי קולטורעלע, וואָס זײַנען נייטיק פֿאַר זײַן כּבֿוד וועגן און פֿאַר דער פֿערווענדעכקייט דער פֿרייער אַנטוויקלונג פֿון זײַן פּערזענלעכקייט

אַרטיקל 23

יעדער האָט אַ רעכט אויף אַרבעט, אויפֿן פֿרייען אויסקלייב פֿון באַשעפֿטיקונג, אויף יושרדיקע און גינציקע אַרבעט־באַדינגונגען, און אויף שוין קעגן אַרבעטלאָזיקייט

יעדער, אָן קיין שום דיסקרימינאַציע, האָט אַ רעכט אויף גלייכן געצאָלט פֿאַר גלייכער אַרבעט

יעדער וואָס אַרבעט האָט אַ רעכט אויף יושרדיקן און גינציקן געצאָלט וואָס זאָל פֿאַרויכערן אים און זײַן משפּחה אַן עקזיסטענץ וואָס פֿאַסט צום מענטשלעכן כּבֿוד, מיט אַ צוגאַב, אויב נייטיק, פֿון אַנדערע מיטלען פֿון געזעלשאַפֿטלעכער פֿאַרויכערונג

יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿאַרמירן און ווערן אַ מיטגליד פֿון פּראָפֿאַריינען כדי צו פֿאַרטיידיקן זײַנע אינטערעסן

אַרטיקל 24

יעדער האָט אַ רעכט אויף רו און אויף פֿרייַצײַט, אַרײַנגערעכנט דאָס רעכט אויף אַ געהעריקער באַגרענעצונג פֿון אַרבעט־סישענהן און פעריאָדישע באַצאָלטע וואַקאַציעס

אַרטיקל 25

ענגגנדיק אויפֿן געזונט און ווילדזין פֿון זיך און פֿון דער משפּחה, איינשליסנדיק עסנוואַרג, קליידער, באַהויזונג, מעדיצינישע פֿאַרזאָרג, און נייטיקע סאַציאַלע פֿאַרזאָרג, און אַ רעכט אויף זיכערקייט אין פֿאַל פֿון אַרבעטלאָזיקייט, קראַנקייט, פֿאַקריפֿלונג, אַלמנהשאַפֿט, טיפֿן עלטער, אָדער פֿעלן פֿון פרנסה אין אומשטאַנדן וואָס זײַנען אויסער זײַן קאָנטראָל

מאַמעס און קינדער זײַנען באַרעכטיקט אויף באַזונדערן אָפהיט און הילף. אַלע קינדער, צי די מאַמע האָט חתונה געהאַט צי נט, זאָלן געניסן פֿון דער זעלביקער געזעלשאַפֿטלעכער באַשיצונג

אַרטיקל 26

חות אין די עלעמענטאַרישע און פֿונדאַמענטאַלע סטאַדיעס. עלעמענטאַרע דערציונג זאָל זײַן אָבליגאַטאָריש. טעכנישע און פֿאַכמענערישע דערציונג זאָלן ברייט צוגעשטעלט ווערן, און העכערע בילדונג דאַרף זײַן צוטריטלעך צו אַלעמען לויטן אַקאַדעמישן ווערט
טשנרעכט און גרונטלעכע פֿרייהייטן. די דערציונג זאָל דערמיטיקן פֿאַרשטאַנד, טאָלעראַנץ, און פֿריינדשאַפֿט צווישן אַלע פֿעלקער, ראַסן־ און רעליגיעזער גרופּעס, און זאָל אונטערשטיצן די אַקטיוויטעטן פֿון די פֿאַראייניקטע פֿעלקער אויף אויסצוהאַלטן שלום גענערעכט און גרונטלעכע פֿרייהייטן. די דערציונג זאָל דערמיטיקן פֿאַרשטאַנד, טאָלעראַנץ, און פֿריינדשאַפֿט צווישן אַלע פֿעלקער, ראַסן־ און רעליגיעזער גרופּעס, און זאָל אונטערשטיצן די אַקטיוויטעטן פֿון די פֿאַראייניקטע פֿעלקער אויף אויסצוהאַלטן שלום

די עלטערן האָבן אַ רעכט אויף אויסקלייבן אין פֿאָרויס וואָס פֿאַר אַ דערציונג זייערע קינדער זאָלן באַקומען

אַרטיקל 27

יעדער האָט אַ רעכט באַטייליקן זיך אויף אַ פֿרייען אויפֿן אין דעם קולטורעלן לעבן פֿון דער קהילה, הנאה האָבן פֿון קונץ, און האָבן אַ חלק אין וויסנשאַפֿטלעכע אַוואַנסירונגען און אירע כּענעפֿיטן

יעדער האָט אַ רעכט אויף דער באַשיצונג פֿון זײַנע מאָראַלישע און פינאַנציעלע אינטערעסן וואָס קומען אַרויס פֿון זײַן וויסנשאַפֿטלעכער, ליטעראַרישער, אָדער קינצלעכער פּראָדוקציע

אַרטיקל 28

יעדער האָט אַ רעכט אויף אַ געזעלשאַפֿטלעכער און אינטערנאַציאָנאַלער אָרדנונג מיט וועלכער די רעכט און פֿרייהייטן פֿאַרצייכנט אין אַט דער דעקלאַראַציע זאָלן האָבן אַ פֿולשטענדיקן קיום

אַרטיקל 29

יעדער האָט חובֿות צו דער געזעלשאַפֿט וואָס נאָך אין איר קען זיך פֿרייַ און פֿולשטענדיק אַנטוויקלען זײַן פּערזענלעכקייט

כט און פֿרייהייטן פֿון אַנדערע מענטשן זאָלן אויך באַקומען פֿאַסיקע רעספעקט און כּבֿוד, און צוליב די יושרדיקע פֿאָדערונגען פֿון מאָראַלישקייט, פֿון עפֿענטלעכער אָרדנונג, און פֿון אַלגעמיינעם ווילדזין וואָס זײַנען גילטיק אין אַ דעמאָקראַטישער געזעלשאַפֿט
אין קיין שום פֿאַל טאָר מען זיך נט אויסנצן מיט דיאַ רעכט און פֿרייהייטן אין קעגנשטעל צו די צילן און פרינציפן פֿון די פֿאַראייניקטע פֿעלקער

אַרטיקל 30

ז מלוכה, גרופּע, צי מענטש האָט אַ רעכט אויף פֿאַרנעמען זיך מיט וואָסער־ניט־איז אַקטיוויטעט, אָדער אויספֿירן וואָסער־ניט־איז אַקט, וואָס איז געציילט אויף דער צעשטערונג פֿון וועלכן־ניט־איז פֿון די רעכט און פֿרייהייטן וואָס זײַנען פֿאַרצייכנט דאָ אויבן
איבערגעזעצט: רפֿאל פֿינקל, שלום בערגער, 1998